

โรคอุจจาระร่วง (Diarrhea)

โรคอุจจาระร่วง คือ ถ่ายอุจจาระเหลวจำนวน 3 ครั้งขึ้นไปต่อวัน ถ่ายเป็นน้ำมากกว่า 1 ครั้งขึ้นไปต่อวัน หรือถ่ายเป็นมูกหรือปนเลือด 1 ครั้งหรือมากกว่านั้นภายใน 24 ชั่วโมง

สาเหตุ เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย ไวรัส โปรโตซัว และปรสิต หนอนพยาธิ

ผลกระทบ คือ การเกิดภาวะขาดน้ำ และเกลือแร่ อาการที่บ่งบอกถึงภาวะขาดน้ำ เช่น ปากคอแห้ง กระหายน้ำ ผิวหนังแห้ง

การรักษาเบื้องต้น

- ❖ รักษาภาวะขาดน้ำและเกลือแร่
- ❖ ยาบรรเทาอาการอุจจาระร่วง
- ❖ การให้ยาปฏิชีวนะ (คำแนะนำ หากไม่มีไข้ ไม่ถ่ายเป็นเลือด ไม่ถ่ายบ่อยทำกิจกรรมได้ตามปกติ ไม่จำเป็นต้องทานยาปฏิชีวนะ และควรพบแพทย์ก่อนการใช้ยาทุกครั้ง)

ผู้เรียบเรียง

อ.ดร.ปภาวี สมบัติวัฒน์

ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ยาที่ใช้บรรเทาอาการท้องเสีย



1. สารละลายเกลือแร่ทดแทน (Oral rehydration salts, ORS)

- ทดแทนน้ำและเกลือแร่ที่เสียไป
- ส่วนประกอบสำคัญ กลูโคส โซเดียมคลอไรด์ โพแทสเซียมคลอไรด์
- วิธีการใช้ น้ำหนัก < 10 กก. ให้ทาน ORS 60-120 มล. ทุกครั้งที่มีการถ่าย น้ำหนัก > 10 กก. ให้ทาน ORS 120-240 มล. ทุกครั้งที่มีการถ่าย

! คำแนะนำ ควรหลีกเลี่ยงการใช้เกลือแร่สำหรับทดแทนการเสียเหงื่อหรือเครื่องดื่มชนิดอื่นๆ

2. ยาดูดซับสารพิษ: ถ่านชาร์โคล (Activated charcoal)

- ช่วยดูดซับสารพิษที่เข้าไปในระบบทางเดินอาหาร
- ลดปริมาณการถ่าย และความถี่ของการถ่ายเหลว
- เพราะจะไปลดฤทธิ์ของยาตัวอื่นได้

! คำแนะนำ ยามีผลลดการดูดซึมยาชนิดอื่น ไม่ควรทานร่วมกับยาตัวอื่น หรือให้ก่อนยาชนิดอื่น 1 ชั่วโมง หรือให้หลังยาชนิดอื่น 2 ชั่วโมง

3. การใช้ Probiotic หรือ เชื้อจุลินทรีย์ที่ยังคงมีชีวิต เพื่อฟื้นฟูการทำงานของ normal flora ในลำไส้และลดการเจริญเติบโตของเชื้อที่เป็นสาเหตุของโรค อุจจาระร่วง



ยาที่ใช้บรรเทาอาการท้องเสีย

4. ยาบรรเทาอาการอุจจาระร่วง ได้แก่ ยาโลเพอราไมด์ (Loperamide)

- ออกฤทธิ์โดยกระตุ้นที่ตัวรับ mu – opioid receptor ที่ผนังลำไส้
 - ทำให้การบีบตัวของลำไส้ลดลง การเคลื่อนที่ของอุจจาระในลำไส้ช้าลง
 - เพิ่มระยะเวลาการสัมผัสของอุจจาระกับลำไส้มากขึ้น การดูดกลับน้ำได้มากขึ้น ส่งผลให้ลดการถ่ายอุจจาระลดลง
 - ออกฤทธิ์เร็วภายใน 1 ชม.หลังทานยา ออกฤทธิ์นานถึง 3 วัน
 - ผลข้างเคียง ปากแห้ง คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง และท้องผูก
 - ข้อควรระวัง ห้ามใช้ในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ผู้สูงอายุ และเด็กอายุ < 2 ปี
 - ขนาดยาในการรักษา ทาน 4 มก. ตามด้วย 2 มก. ทุกครั้งหลังถ่าย ขนาดยาสูงสุดไม่เกิน 16มก. /วัน
- ! คำแนะนำ หากยังมีอาการอุจจาระร่วงหลังการใช้ยานาน 48 ชั่วโมงควรไปพบแพทย์**

เอกสารอ้างอิง

- คู่มือการรักษาโรคอุจจาระร่วง และหลักเกณฑ์การใช้ยารักษาโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันในเด็ก สำหรับเภสัชกรและบุคลากรสาธารณสุข สิงหาคม 2540 วราห์ มีสมบูรณ์ บรรณาธิการ
- แนวทางการดูแลรักษาโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันในผู้ใหญ่.กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับสมาคมแพทย์โรคระบบทางเดินอาหารแห่งประเทศไทย. 2546. สถาพร มนัสสฤติย์ บรรณาธิการ
- Hill DR, Ericsson CD, Pearson RD, Keystone JS, Freedman DO, Kozarsky PE, et al. The practice of travel medicine: guidelines by the Infectious Diseases Society of America. Clinical infectious diseases : an official publication of the Infectious Diseases Society of America. 2006;43(12):1499-539.
- Fable P. Diarrhea, Constipation, and Irritable Bowel Syndrome. In: DiPiro JT, editor. Pharmacotherapy A Pathophysiologic Approach. 9th ed. New York: McGraw-Hill Education. p. 531-7
- <https://www.drugbank.ca/drugs/DB00836>